

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

PROPOSAL

پروپوزال

مركز آموزش
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

مركز آموزش
روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

کارگاه آنلاین
روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

مركز آموزش
آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترکیه های جستجو

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترکیه های جستجو

فناوری فضای مجازی و پیشرفت

احمد عباسی دره بیدی^۱، سارا یوسفی^۲، فاطمه محمودی^۳

چکیده

فناوری فضای مجازی امروزه یکی از مهم ترین توانایی‌های بشر می‌باشد که به خاطر دارا بودن قابلیت های فراوان مورد توجه فراوان قرار گرفته و عرصه ی جدیدی برای حیات بشری است که قابلیت پذیرش و انجام بخش عده ای از نیازها، فعالیت ها و شئون زندگی بشر و اجتماع های انسانی و حکومت ها را دارد. استفاده ی صحیح و در جهت مثبت و به سوی پیشرفت یکی از مهم ترین قابلیت های این فضا می‌باشد. لذا هدف پژوهش حاضر بررسی جایگاه و جنبه های مثبت فضای مجازی در جهت پیشرفت و توسعه ی جنبه های مختلف جامعه می‌باشد. روش پژوهش به شیوه ی توصیفی – تحلیلی می‌باشد که با مرور اسناد و منابع مرتبط با موضوع اعم از کتابخانه ای، اینترنتی و مروری به توصیف و تحلیل موضوع پرداخته است. در نتیجه مشخص شد که فضای مجازی به دلیل دارا بودن ویژگی‌هایی چون فرامرزی بودن، دسترسی آسان، فراوانی اطلاعات و گستره ی جهانی که دارد می‌تواند یک عامل مثبت در جهت امور مرتبط با پیشرفت مانند فرهنگ، اقتصاد، سیاست و اجتماع و ... باشد که البته لازم است تهدیدهای آن خصوصا در مورد خانواده (این نهاد مهم و پایه ی اجتماعی) نیز شناسایی و راه های مقابله با آنها نیز آموزش داده شود.

واژگان کلیدی: رسانه، فضای مجازی، اینترنت، جامعه، پیشرفت

۱. مقدمه و بیان مسئله

فضاهای مجازی و فناوری‌های مرتبط با فضای مجازی ارتباط، نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی هستند که با اینکه عمر خیلی زیادی ندارند، توانسته اند به خوبی در زندگی مردم جا باز کنند. مردم بسیاری در سنین مختلف و از گروه های اجتماعی متفاوت در فضای مجازی کنار هم آمده اند و از فاصله های بسیار دور در دنیای واقعی، از این طریق با هم ارتباط برقرار می‌کنند (رحیمی و پرنده، ۱۳۹۲).

در سالهای اخیر با گسترش ابزارهای جدید ارتباطی، شکل جدیدی از کنش سیاسی- اجتماعی در حدال پیدایش است در این راستا ابزارها و فناوری‌های نوینی یی مانند اینترنت، موبایل و شبکه های ماهواره ای فضای مناسبی برای ایجاد

^۱ - کارشناس ارشد شیعه شناسی/ جامعه شناسی، دانشگاه اصفهان، نویسنده ی مسئول؛ a.abbasi.d2020@gmail.com

^۲ - کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه بوعلی سینا همدان syousefi642@yahoo.com

^۳ - کارشناس فناوری اطلاعات و آی تی، دانشگاه سمنان، f_ee_65@yahoo.com

ارتباط دوسویه و بعضا چند سویه ایجاد کرده اند که شناسایی و هدایت صحیح این ارتباط و تعامل می‌تواند کشور را در مسیر پیشرفت هدایت کند و غفلت از آن‌ها می‌تواند مسیر را برای اعمال تهاجم‌های گوناگون فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و ... و ایجاد موانع پیشرفت برای دشمن در رابطه با کشور ایران فراهم گرداند.

با رشد شتابان تکنولوژی‌های ارتباطات و اطلاعات، بویژه اینترنت و انتقال پرشتاب فعالیت‌ها و به طور کلی زندگی فردی و جمعی انسان به فضاهای سایبر و محیط‌های مجازی، این امر اهمیتی روز افزون یافته و مجازی شدن را به نیروی محرک تغییر محیط زندگی انسان و از آن مهمتر، به عامل اصلی تغییر الگوهای فکری و رفتاری و به معنایی دقیق‌تر «وجود انسان» تبدیل کرده است (اوحدی، ۱۳۸۰: ۹)

اینترنت و فضاهای مجازی جایی بین دو سوی (قطب) جبرگرایی فنی و سازه‌ی اجتماعی قرار داشته و در انواع فعالیت‌های آدمی رخنه کرده است (پاترشیا، ۱۳۸۲: ۴۰۳) و همه‌ی جنبه‌های زندگی را به طرق مختلف تحت تأثیر خود قرار داده است.

یکی از مهمترین نهاد تأثیر پذیر از فضای مجازی خانواده‌ها می‌باشند. به گونه‌ای که امروزه خانواده ایرانی در سبب فرهنگی خود مواجه با شبکه‌های ماهواره‌ای، فضای مجازی، رسانه‌های مدرن و ... است که هر کدام به نوبه خود بخشی از فرآیند تأثیرگذاری در خانواده را هدف گرفته‌اند. بعضی از شبکه‌های ماهواره‌ای که به طور تخصصی تمام تمرکز خود را بر مقوله خانواده نهاده است و پیام مشترک برنامه‌های این شبکه‌ها عبارتند از: "ترویج خانواده‌های بی‌سامان و لجام گسیخته در مقابل ساختار خانواده، عادی سازی خیانت همسران به یکدیگر، عادی جلوه‌دادن روابط جنسی دختر و پسر پیش از ازدواج، ترویج فرهنگ هم‌باشی به جای ازدواج و عادی جلوه‌دادن سقط جنین برای دختران" (شکریگی، ۱۳۹۱) که تهدیدی جدی و ریشه‌ای را برای مهم‌ترین نهاد جامعه و به دنبال آن پیشرفت و توسعه‌ی فزاینده‌ی جامعه به وجود خواهد آورد.

فناوری‌های نوین در زندگی و جامعه مدرن کنونی نقش و جایگاه بی‌بدیلی به خود اختصاص داده اند تا جایی که شاید به جرأت می‌توان گفت تصور جامعه معاصر بدون آن‌ها، بسیار دشوار به نظر می‌رسد. با توجه به حضور گسترده و همه‌جاگیر رسانه‌های مدرن، باید اذعان داشت که این واسطه‌ها تأثیر عظیمی بر حوزه‌های مختلف زندگی بشر می‌گذارند (امیدی آوج، ۱۳۹۲: ۴۶۳) و از جوانب مختلف می‌توانند هم در پیشرفت و هم پسرفت و واپسگرایی جامعه مهم باشند. لذا مسئله‌ی اصلی در این پژوهش بررسی ویژگی‌های مثبت این فناوری (فضای مجازی) و نقش و جایگاه آن در پیشرفت می‌باشد.

۲. مبانی و مفاهیم پژوهش

۱.۲. مفهوم شناسی و تاریخچه فضای مجازی

فضای سایبر در معنا به مجموعه‌هایی از ارتباطات درونی انسان‌ها از طریق رایانه و مسائل مخابراتی بدون در نظر گرفتن جغرافیای فیزیکی گفته می‌شود (هاتف، ۱۳۸۸: ۹۶). کلمه فضای مجازی (سایبر اسپیس) از درون کلمه سایبرنتیکس که

در سال ۱۹۴۸ بوسیله نوربرت وینر ابداع شده بود پدید آمد. سایبرنتیکس علم نظریه کنترل است و در مورد سیستم های پیچیده به کار می رود (ویتاکر، ۲۰۰۴).

وقتی صحبت از فضای مجازی به میان می آید مردم اغلب به کامپیوتری فکر می کنند و اینکه به اینترنت متصل است در حالیکه این فقط بخش بسیار کوچکی از فضای مجازی را تشکیل می دهد. از نگاه دیوید بل (۲۰۰۱) فضای مجازی فقط مجموعه ای از سخت افزار نیست بلکه مجموعه ای از تعاریف نمادین است که شبکه ای از عقاید و باورها را در قالب داد و ستد بیت (bit) رد و بدل می کنند. فضای مجازی در واقع نامی است که تعداد زیادی از کاربردهای امروز فناوری های جدید ارتباطی را دربر می گیرد. این نام نخستین بار بوسیله ویلیام گیسون در رمان نورومانس (۱۹۸۴) ابداع شد (هولمز، ۲۰۰۵).

همچنین گفته شده است فضای مجازی یک شبکه گسترده جهانی است که شبکه های مختلف رایانه ای در اندازه های متعدد و حتی رایانه های شخصی را با استفاده از سخت افزارها و نرم افزارهای گوناگون و با قرارداد های ارتباطی به یکدیگر وصل می کند (دهقان، ۱۳۸۴).

۲.۲. ویژگی های عمده فضای مجازی

فناوری انسان ساخته ی فضای مجازی گذشته از آن که دارای اقسام مختلف؛ (شبکه های مجازی و شبکه های غیرمجازی، شبکه های عمومی و شبکه های تخصصی) و ابزارهای مختلف؛ (وب سایت ها، شبکه ها، چت روم ها و ...) برای مقاصد گوناگون می باشد، دارای ویژگی هایی است که آن را از فضای واقعی مجزا می سازد. مهمترین ویژگی های آن را می توان در موارد زیر خلاصه نمود.

- جهانی و فرامرزی بودن؛ از ویژگی های مهم فضای مجازی که آن را از سایر فضاها مجزا می کند، جهانی بودن آن است. به گونه ای که هر فردی در هر قسمتی از جهان می تواند به راحتی به آخرین اطلاعات دسترسی پیدا کند و مرزهای جغرافیایی نتوانسته اند از گسترش روز افزون فضای سایبری جلو گیری کنند. حتی فیلتر و مرز بندی برای آن هم دشوار می نماید (قادری حاجت و نصرتی، ۱۳۹۲). مرزها در فضای مجازی روندی پسگرایانه دارند، به عبارتی از مرز به سوی سرحدات و از سرحدات به سوی محو شدن حرکت می کنند. فضای سایبر کم رنگ کننده ی مرز میان واقعیت و سایبر، عمومی و خصوصی، مکان و مکان زدایی، طبیعی و تکنولوژیکی، ذهنی و جسمی، زندگی و مرگ، سرشت و فرهنگ در اغلب سطوح است (داد و کیچین^۱، ۲۰۰۱: ۲۰۵).

- دسترسی آسان به آخرین اطلاعات؛ با استفاده از این فضای سایبری می توان به سرعت به آخرین اطلاعات در همه زمینه های عمومی و تخصصی دست پیدا کرد.

- جذابیت و تنوع؛ فناوری فضای مجازی برای تأثیر گذاری بیشتر و سرعت بالاتر در همه ی امور و خصوصاً انتقال مفاهیم، رسانه ها، فیلم، متن، عکس و هر هنر دیگری را برای گیرایی خویش به کار می گیرند که همه ی آنها یک جا

^۱ Dodge & kitchen

مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت

در اختیار این فضا قرار دارد و هیچ فیلتر و محدود سازی نمی تواند مانع آن گردد و ویژگی منحصر به فرد آن مشتری مداری محض است (قادری حاجت و نصرتی، ۱۳۹۲).

- آزادی اطلاعات و ارتباطات؛ در فضای مجازی بر خلاف سایر فضاها هر نوع اطلاعاتی را می توان پیدا کرد و ممنوعیت ها و محدودیت های آن در مقابل فضای عمومی بسیار کمتر می باشند. همچنین بر خلاف فضای واقعی در فضای مجازی ارتباطات آزادتر می باشد.

جهان مجازی با خصیصه هایی مثل بی مکانی، فرا زمانی بودن، صنعتی محض، عدم محدودیت به قوانین مدنی متکی بر دولت ملت ها، قابل دسترس بودن همزمان، روی فضا بودن و برخورداری از فضاهای فرهنگی، اعتقادی، سیاسی و اقتصادی جدید در یک سو قرار دارد و جهان واقعی که با خصیصه جغرافیا داشتن، از نظام سیاسی مبتنی بر دولت ملت برخوردار بودن، طبیعی بودن، صنعتی محسوس بودن و معطوف به احساس قدیم تر بودن از جهان دوم، از جهان اول متمایز می گردد (خان محمدی، ۱۳۸۵: ۱۲).

همچنین ایجاد ارتباط جمعی بدون حضور فیزیکی در کنار همدیگر، تشکیل اجتماعات و تجمع های مجازی، اطلاع رسانی، تبادل اطلاعات و نظرات از دیگر خصوصیات و کارکردهای این فضاها می باشد (دربیکی، ۱۳۹۰: ۱۴۸-۱۴۹) که همه ی این ویژگی ها می تواند در صورت استفاده ی صحیح و مناسب، زمینه ها و مسیره های تحقق اعمال منتهی به پیشرفت را هموار نموده و خود نیز ابزاری در جهت این امر باشند.

۳،۲. گستره فضای مجازی با تأکید بر جامعه ایران

گسترش و توسعه ی وسایل ارتباط جمعی در زندگی انسان ها به حدی است که عصر کنونی را عصر ارتباطات نامیده اند. بعید نیست که انسان امروزی را انسان رسانه ای و فرهنگ جدید را محصول تبلیغات رسانه های جمعی بدانیم. انسان ها امروزه در معرض نهادهای رسانه ای متولد می شوند، می اندیشند، دنیا را از این رهگذر می شناسند و رفتارهای خود را بر اساس الگوهای برگرفته از کتاب، مجله، فیلم، ماهواره، فضاهای مجازی دیگر و اینترنت سامان می دهند. شبکه های اجتماعی مجازی نیز بخشی از این فضا هستند که بیشترین شباهت را به جامعه ی انسانی و واقعی داشته و به فرد امکان برقراری ارتباط با شمار فراوانی از افراد دیگر را فارغ از محدودیت های زمانی، مکانی، سیاسی و فرهنگی و اقتصادی می دهند (کراوت و دیگران، ۲۰۰۱: ۲؛ به نقل از حیدرپور و رضایی، ۱۳۹۴) و پیشرفت فناوری رسانه ای، کشورهای جهان را به یک دهکده ی کوچک جهانی تبدیل نموده است به گونه ای که هیچ دولتی نمی تواند ادعا کند که به طور کامل بر مرزهای خود حاکمیت دارد. در واقع رسانه ها، مرزهای کشورها را درهم شکسته و ابعاد مختلف زندگی مردم را تحت تاثیر قرار داده است (حصاری، ۱۳۹۴: ۶۹۱).

گسترش شبکه های مجازی و اجتماعی خاص تا بدانجاست که حتی برای سگ ها و گربه ها نیز شبکه اجتماعی راه اندازی شده و صاحبان این حیوانات می توانند برای حیوانات خود پروفایل باز کنند (خانیکی و بابایی، ۱۳۹۰: ۲۰). فضای مجازی که ابتدا در غرب شکل گرفت و به سایر کشورها فرستاده شد، گذشته از آن که می تواند تأثیرات مثبتی داشته باشد، هدف های دیگری نیز دارد که توسط گردانندگان این شبکه های مجازی اداره و توزیع می گردد. یکی از

مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت

مهمترین این اهداف تغییر ارزش ها و باورهای دینی و اخلاقی جوامع است که پایه و اساس اعمال می‌باشد. با هدف گرفتن و تخریب این ارزش ها و باورها، سایر اعمال نیز پس از آن تحت تأثیر قرار می‌گیرد و اهداف آن‌ها تحقق می‌یابد؛ زیرا مهمترین ارزش ها را می‌توان ارزش های معنوی- اخلاقی دانست که به نظر می‌رسد با ورود تکنولوژی ارتباطات و سایبر این ارزش ها در ایران تا حدودی دچار دگرگونی شده اند. به گونه ای که مشاهده می‌شود نتایج مشاهدات و تحقیقات مختلف نشان داده تا حدودی سن ازدواج در ایران بالا رفته و نگرش به آن در حال تحول است و ارزش خانواده دچار تغییر و تحول گردیده و نرخ و آمار طلاق که مغبوض ترین حلال در نزد خداوند^۱ است در میان زوج های ایرانی به نسبت قبل، بیشتر پذیرفته و عادی شده است؛ زیرا که با ورود تکنولوژی و وسایل ارتباط جمعی در خانواده ها، ارزش های اجتماعی خانواده ها تحت تأثیر قرار گرفته و موجب شده تا شاهد تغییراتی در رفتار و گفتمان نسل جوان باشیم (یعقوبی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۷۶).

وجود فراوان تصاویر مستهجن و پورنوگرافیک در اینترنت به مردان می‌آموزد که زنان موجوداتی آسیب پذیرند و باید مورد سوء استفاده و پرخاشگری، تجاوز جنسی و آزار باشند. فعالیت‌های پورنوگرافیک علامت تداوم سیستم مرد سالاری است؛ زیرا این مردان هستند که آشکار و پنهان میل به برتری خود را با سوء استفاده جنسی از زنان نشان می‌دهند، این تصاویر زنان را مطیع و تسلیم پذیر نشان می‌دهد. خشونت و سکس دست مایه اصلی تصاویر پورنوگرافیک است در اغلب این تصاویر مردان در حالت غلبه و تسلط بر زن هستند و صحنه‌هایی که زن را در موقعیت خوار و پست نمایش می‌دهد (میرحسینی، ۱۳۸۷) و هدف اصلی آن‌ها که همان از بین بردن ارزش و کرامت زن و مادر (از بین رفتن خانواده و ارزش مادری و همسری) می‌باشد، به صورت پنهان و ناخواسته در میان مردم و استفاده‌کنندگان از این سایت‌ها تحقق می‌یابد. مارکوزه در کتاب انسان تک‌ساحتی تحت عنوان منطق سلطه از عقلانیت تکنولوژی بحث می‌کند و معتقد است پیشرفت فنی تکنولوژی در جامعه به جای اینکه به آزادی و تسلط انسان بر طبیعت منجر شود به عاملی در بهره‌کشی بیشتر انسان‌ها تبدیل شده است. از نظر او انسان دارای یک بعد ماشینی شده و ابعاد دیگر شخصیت انسان از بین رفته است. اخلاق، زبان، فرهنگ، هنر، عواطف همه از حاکمیت تکنولوژی متأثر گردیده اند و در نتیجه تفکر تک‌ساحتی در جامعه تک‌ساحتی ایجاد گردیده و حقوق و آزادی های فردی از مفهوم سنتی گذشته، دوری جسته و جای خود را به فرهنگ مادی سپرده است (کفاشی، ۱۳۸۴: ۸۵) و همه چیز دستخوش تحول دگرگونی شده است.

۳. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

فضاهای مجازی و فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی که امروزه نقش و جایگاه برجسته ای را در زندگی انسان‌ها پیدا کرده و فراتر از زمان‌ها و مکان‌ها قرار گرفته اند، به جزئی جدا ناشدنی از زندگی امروزی تبدیل شده اند که تصور زندگی بدون آن‌ها مشکل به نظر می‌رسد.

^۱ - امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «هیچ چیز حلالی مانند طلاق، مغبوض و منفور پیشگاه الهی نیست. خداوند مردمان بسیار طلاق دهنده را دشمن می‌دارد.» (حرعاملی، ۱۴۰۹؛ ج ۲۲: ۹)

مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت

این فناوری عظیم و گسترده که دارای ویژگی‌ها و کارکردهای مختلفی در زندگی می‌باشد، می‌تواند در جهت پیشرفت یا پسرفت جامعه نقش مهمی را ایفا نماید. آنچه مهم است شناسایی پتانسیل‌ها و ویژگی‌ها آن و استفاده‌ی مثبت از آن‌ها در جهت پیشرفت و توسعه‌ی جامعه می‌باشد. مهم‌ترین ویژگی‌های این فناوری نوین را می‌توان، جهانی و فرامرزی بودن یعنی آزاد و رها بودن از قید مرز و زمان و مکان، دسترسی به آخرین اطلاعات و اخبار، جذابیت و تنوع، آزادی اطلاعات و ارتباطات و تشکیل اجتماعات و جمعیت‌ها در کنار هم بدون حضور فیزیکی و ... دانست که آموزش استفاده‌ی صحیح و به‌جا از آن‌ها و توجه به مؤلفه‌های سازنده‌ی آن مانند دریافت اطلاعات به‌روز و علمی و آنچه در پیشرفت می‌تواند مهم و کارساز باشد، در کنار شناسایی عوامل مخرب و مختل‌کننده‌ی پیشرفت و دوری از آن‌ها و مهم‌تر از آن روئین‌تن سازی افراد و خانواده‌ها در برابر آسیب‌هایی که ممکن است توسط این فضا به آن‌ها تحمیل شود، زمینه را برای پیشرفت و توسعه با سرعت بالا فراهم می‌گرداند.

آنچه وجه تسمیه‌ی ایران با سایر کشورهای دنیا و مخصوصاً غرب می‌باشد، ارزش و اهمیت خانواده در میان ایرانیان است که از چشم‌تهاجم‌گران و دشمنان دور نمانده و سعی در تخریب این نهاد و ارزش‌زدایی آن دارند که این فناوری و پتانسیل‌های فضای مجازی را نیز در اختیار گرفته‌اند. لذا ضرورت دارد تا افراد جامعه و خانواده آموزش‌های لازم را در این باره دیده و ضمن آشنایی با ویژگی‌های مثبت و تعیین‌کننده و مؤثر در پیشرفت که در فناوری و ابزار و وسایل فضای مجازی وجود دارد، با سایر ویژگی‌های مخرب و مانع پیشرفت آن‌ها نیز آشنا شوند و در جهت تقویت ویژگی‌های مثبت و استفاده‌ی بیشتر از آن‌ها در جهت پیشرفت و تضعیف و پشت‌پا زدن به ویژگی‌های منفی و آسیب‌ها و تهدیدهای این فناوری عمل نمایند تا همچنان جامعه‌ی ایران به سمت پیشرفت و توسعه‌ی متوازن و رو به جلو حرکت نماید (انشالله).

منابع و مأخذ

۱. امیدوی آوج، مریم و دیگران (۱۳۹۲). تحلیل عوامل مؤثر در مشارکت شهروندان در انتخابات مختلف جمهوری اسلامی ایران، (مجموعه مقالات همایش ملی جغرافیای انتخابات) به همت انجمن ژئوپلیتیک ایران، دهم اردیبهشت سال ۱۳۹۲ در دانشگاه خوارزمی تهران
۲. پاتریشیا، ولیس (۱۳۸۲). روانشناسی اینترنت. ترجمه فضل‌الله قنادی. تهران: انتشارات دانشگاه کمبریج، موسسه انتشاراتی ایران نو
۳. حصاری مهین (۱۳۹۴). «نقش ماهواره در تغییر سبک زندگی خانواده»، مشهد: مجموعه مقالات برگزیده‌ی همایش خانواده و سبک زندگی در فرهنگ رضوی از سری برنامه‌های سیزدهمین جشنواره بین‌المللی امام رضا علیه السلام

مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت

۴. حیدرپور مرند سکینه، رضایی جواد (۱۳۹۴). نقش شبکه های اجتماعی مجازی در تغییر سبک زندگی با تاکید بر تغییر سبک زندگی دینی در ایران، مشهد: مجموعه مقالات برگزیده ی همایش خانواده و سبک زندگی در فرهنگ رضوی از سری برنامه های سیزدهمین جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام
۵. خان محمدی کریم (۱۳۸۵). «جامعه پذیری دینی در جامعه اطلاعاتی»، فصلنامه شایعه شناسی، سال ۴، شماره ۱۶، صص ۳۳-۷
۶. خانیکی، هادی و بابایی، (۱۳۹۰). «فضای سایبر و شبکه های اجتماعی مفهوم و کارکردها» فصلنامه علمی پژوهشی جامعه اطلاعاتی. شماره یک/ سال اول. ص: ۲۲-۲۰
۷. دربیکی، بابک (۱۳۹۰). مشارکت رسانه های جدید در قلمروی سیاست، پژوهشنامه رسانه و مشارکت سیاسی، شماره ۵۰
۸. دهقان، علیرضا (۱۳۸۴) قمار بازی اینترنتی، فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره پیاپی ۲ و ۳، صفحات ۷۲-۴۵
۹. رحیمی، محمد و رادبه، پرنده (۱۳۹۲). آسیب شناسی فضای مجازی و خانواده؛ تهدیدها و چالش ها. قابل بازیابی در سایت علوم اجتماعی ایران.
۱۰. شکر بیگی، عالییه. (۱۳۹۱). رسانه، زنان و مناسبات خانواده. نشست انجمن جامعه شناسی ایران.
۱۱. قادری حجت مصطفی، نصرتی حمیدرضا (۱۳۹۲). فضای سایبر؛ چالش های حاکمیت و امنیت پایدار، پژوهشنامه ی جغرافیای انتظامی، سال اول، شماره ۲، صص ۱۱۸-۹۳
۱۲. کفاشی، مجید (۱۳۸۴). هربرت مارکوزه و نظریه انتقادی، فصلنامه علمی -پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خلخال، شماره چهارم، تابستان ۱۳۸۵
۱۳. میر حسینی، مریم (۱۳۸۵). کج روی های اینترنتی؛ لزوم نظارت و محدود کردن دسترسی به اطلاعات، فصلنامه رسانه شماره؟
۱۴. هاتف، مهدی (۱۳۸۸). چالش ها و چشم اندازهای امنیت در فضای مجازی. دو ماهنامه ی توسعه انسانی پلیس، سال ۶، ش ۲۲، صص ۱۱۷-۹۳
۱۵. یعقوبی سامره، شعبانی آیه، صمدی لیلا (۱۳۹۲). «تحلیل ژئوپلیتیکی نقش فناوری های نوین در تحولات امنیتی و آرامش مردم جامعه»، فصلنامه ی دانش انتظامی خراسان رضوی، ۱۹۸-۱۵۷

۱۶. Bell, David (۲۰۰۱). An introduction to cyber cultures, USA, Rout ledge

۱۷. Dodge, Martin & Rob kitchen (۲۰۰۱) Mapping Cyberspace, Rutledge publication.

۱۸. Holmes David (۲۰۰۵). Communication theory, media, technology and society, London, Thousands oaks, Sage publications

۱۹. Whittaker Jason (۲۰۰۴). The cyberspace handbook, London and New York Rout ledge

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

PROPOSAL
پروپوزال

پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

دوره آموزشی

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

دوره آموزشی

کارگاه آنلاین
روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

ISI
Scopus

آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

دوره آموزشی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو